

AIZEJ TUR-NEZIN KUR...

PASAKU

KAMOLĪTIS

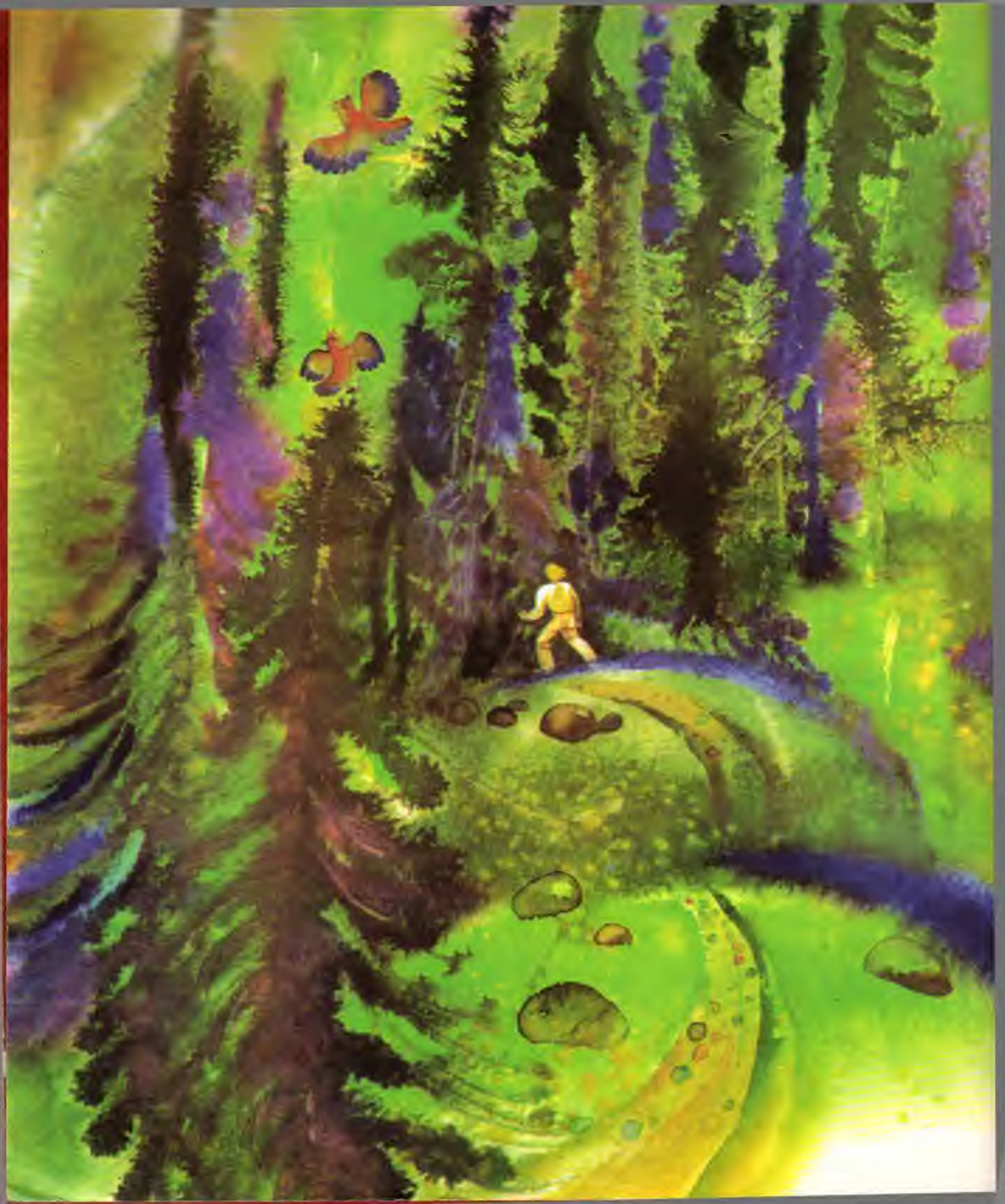

AUSMAS SPRĪVULES LITERĀRĀ APDARE
MĀKSLINIEKS JĀZEPS PĪGOZNIS

IZDEVNIECĪBA «LIESMA» RĪGA 1977

Noskanējis grāmatu un failu izveidojīs Imants Ločmelis

Viņos aizlaikos pie kāda ķēniņa kalpoja jauns puisis, vārdā Ansis. Puisis kā puisis — gados jauns, bet jau drosmīgs un bezbailīgs.

Reiz izgadījās, ka ķēniņš nopirka nevaldāmu zirgu. Visi nopūlējās to iejāt, rāmāku padarīt, bet velti — zirgs, kāds bija, tāds palika. Tad ķēniņš vaicāja:

— Vai patiesi nav neviena, kas šo negantnieku spētu savaldīt?

Visiem ķēniņa kalpiem, redzot zirga niķus, dūša jau papēžos, bet Ansis neko. Viņš, veikli palēkdams, uzklūp zirgam mugurā un sevi mierina: cik ilgi šis nu trakos, tak jau pierims. Bet — kas to deva! — zirgs kā dzelts pacērtas sāņus un vēja ātrumā aizjoņo — putekļi vien nokūp.

Tā nu zirgs skrien un skrien pa purviem, pa mežiem; Ansim svešas zemes vien gar acīm zib, bet zirgs tik auļo.

Te beidzot, par laimi, gadās divi lieli koki, kas aug tuvu viens pie otra, starp tiem tikai tāda sprauga kā šauri vārtēļi. Kā nu nevaldāmais zirgs caur to skrien, tā iežņaudzas kā spīlēs, un — gribi vai negribi — ir vien jāapstājas. Puisis nokāpj no zirga, izskatās, izdomājas: sveša puse, sveša mala, nezina ne rīta, ne vakara. Neko darīt, ies uz labu laimi taisni vien, taisni vien. Vai tad nu neviens cilvēks pa ceļam negadīsies?

Iet, iet — nonāk klajumā pie mazas mājiņas. Ieiet mājiņā, satiek sirmu vecīti. Vecītis laipni atņem labudienu un apvaicājas:

— Kurp tu, dēliņ, iedams?

Tā un tā — viņš esot nomaldījies, piekūsis, lai parādot ceļu atpakaļ uz mājām.

— Ai, dēliņ, nokusušam der atpūtināt kājas. Ko tu mājās sadarīsi? Paliec te, padzīvo pie manis kādu laiciņu!

Labi. Ansis patencina par laipnību un paliek arī.

Apkārt mājiņai redzams liels un skaists dārzs gan ar šādiem vārtiem, gan ar tādiem vārtiem. Puisis labprāt ietu pa dārzu pastaigāties, bet vecītis saka:

— Pagaidi, pagaidi, tā vis neej! Še tev atslēgu virtene, slēdz, kurus vārtus gribi, un staigā, kur tik patīk. Tos vārtus vien neslēdz, kas ar lūku aizsieti, un aiz tiem savas acis nemet!

Pirmajā dienā Ansis izstaigājās pa dārzu un neaiztika lūku vārtus. Otrajā dienā izstaigājās pa dārzu un arī neaiztika lūku vārtus. Trešajā dienā sāka prātot: «Kāda nu nelaime te varētu notikt? Saņemšu dūšu un raudzīšu paskatīties.»

Un tūliņ raisīja lūku vaļā. Vārtus atvēris, ierauga lielu lauku, bet lauka vidū — rāmu un spožu ezeru. Aiziet pie ezera, pastāv brītiņu un grib jau nākt atpakaļ, bet te dzird — virs galvas kaut kas nošmikst, un viņš gaisā pamana trīs baltas pīles, kas nometas ezera malā. Bet, kolīdz šīs pieskaras zemei, pārvēršas par trim daiļām meitām, aši nomet drēbes un iebrien ezerā peldēties.

Puisis stāv malā un nevar acu novērst no pašas jaunākās. Viņš domā: «Eh! Kad tu izčibējis! Tik skaistu meiteni vēl neesmu redzējis. Joka pēc jāpaskata tās drēbes tuvāk.»

Viņš paņēma jaunākās meitas drēbes, cilāja un brīnījās krietnu brīdi, tad aši noslēpa ezera niedrēs.

Izpeldējušas malā, abas vecākās māsas apģērbās, pārvērtās atkal par baltām pīlēm un aizlidoja. Bet jaunākā nevar atrast savas drēbes. Pamanījusi niedrēs Ansi, viņa žēli lūdzas:

— Puisīt mīlais, neizjoko mani, atliec, lūdzams, drēbes, kur tās bijušas!

Ko nu darīsi? Tā lūdzas — bija vien jāatdod. Uzvilкуси drēbes, arī jaunākā māsa pārvēršas par pīli un aizlaižas, bet puisis pārvēršas par balodi un noskatās vien. Še tev nu bija!

Vakarā pārnāk vecītis, pamana sētā mieta galā balodi. Viņš, zināms, tūliņ noprot, kas te noticis. Neko darīt, izrājies viņš balodi pārvērš par puisi.

Otrā dienā vecītis atkal aiziet un atstāj Ansi vienu pašu mājās. Šis nu staigā, staigā pa dārzu, tak nevar nociesties, atraisa lūku vārtus un ies atkal uz ezeru. Aiziet, krietnu brīdi pastāv un grib jau nākt atpakaļ, bet te gaisā kaut kas nošmikst: trīs baltās pīles atkal atlido, nolaižas, pārvēršas par trim daiļām meitām un iebrien ezerā peldēties.

Puisis stāv malā un nevar acu novērst no jaunākās. Viņš domā: «Eh! Kad tu izčibējis! Tik skaistu meiteni vēl neesmu redzējis. Joka pēc jāapskata tās drēbes tuvāk.»

Viņš paņēma jaunākās meitas drēbes, cilāja un brīnījās krietnu brīdi, tad aši noslēpa ezera niedrēs.

Izpeldējušas malā, abas vecākās māsas apģērbās, pārvērtās atkal par baltām pīlēm un aizlidoja. Bet jaunākā nevar atrast savas drēbes. Pamanījusi niedrēs Ansi, viņa žēli lūdzas:

— Puisīt mīlais, neizjoko mani, atliec, lūdzams, drēbes, kur tās bijušas!

Ko nu darīsi? Tā lūdzas — bija vien jāatdod. Uzvilкуси drēbes, arī jaunākā māsa pārvēršas par pīli un aizlaižas, bet puisis pārvēršas par cūku un noskatās vien. Še tev nu bija!

Vakarā pārnāk vecītis un ierauga sētsvidū cūku. Viņš, zināms, tūliņ noprot, kas te noticis. Neko darīt, izrājies viņš cūku pārvērš atkal par puisi un saka:

— Ja tev tā meita tik varen pie sirds, nu, manis dēļ, precī viņu!

Bet Ansis pretī:

— Jā, precī nu, precī! Viņa jau nepaliek te pie manis. Kā atdodu drēbes, tā šī spārnos un prom.

— Nepaliek! Kā lai viņa paliek? Kālab atdevi drēbes, kālab ļāvi pielūgties? Neatdod drēbes, kamēr viņa nav devusi savu jāvārdu.

Labi. Nākamajā dienā vecītis atkal aiziet un atstāj Ansi vienu pašu mājās. Viņš iziet dārzā, tūliņ atraisa lūku, aiziet ezera malā un gaida trīs baltās pīles. Ilgi nav jāgaida. Drīz pīles klāt, pārvēršas par meitām, nomet drēbes un iebrien ezerā peldēties. Pa to laiku puisis savai, kuru nolūkojis, paņem drēbes un paslēpj niedrēs.

Izpeldējušas malā, abas vecākās māsas apgērbās, pārvērtās atkal par baltām pīlēm un aizlidoja. Bet jaunākā nevar atrast savas drēbes. Pamanījusi niedrēs Ansi, viņa žēli lūdzas:

— Puisīt mīlais, neizjoko mani, noliec drēbes, kur tās bijušas!

Bet puisis šoreiz atsaka:

— Lūdzies, cik gribi, neparko nelikšu. Apsolies man par sievu, apsolies nelaisties māsām pakal, tad drēbes atdošu, ātrāk ne.

Nu šī stostīsies, nu šī grozīsies, ne izdomāt, ne parunāt. Beigās dod jāvārdu un vēl cieti nosolās, ka projām neiešot.

Nu Ansis atdeva drēbes. Meita aši apgērbās, aizgāja puisim līdzī pie vecīša, apprecējās, un abi dzīvoja saticīgi.

Pēc kāda laika jaunais vīrs teica vecītim:

— Būs abiem ar sievu jāiet atpakaļ pie ķēniņa, citādi viņš nezinās, kur esmu palicis.

Vecītis atbildēja:

— Ej, dēls, un esi laimīgs, tikai no ķēniņa gan piesargies! Labāk būtu, ja ķēniņam ne ziņas, ne miņas, ka tu esi sievu apņēmis.

Labi. Ansis pārnāk mājās un nebilst nevienam ne pušplēsta vārda, ka svešumā apprecējies. Arī sieva nevienam nerādās acīs.

Pagāja savs laiks. Ķēniņš kādu dienu, iedams garām Anša durvīm, dzird iekšā Ansi ar kādu mīli runājamies. Ķēniņš par varītēm grib zināt, ar ko t' šis tur tā runājas. Daudz neprātodams, noliecas pie durvīm un paglūn pa atslēgas caurumu. Tā nu viņš ierauga — Ansim tik skaista sieva kā saule pie debesīm.

«Tā jau nu nebūs,» ķēniņš klusībā domā, «tādai daiļavai tikai ķēniņienes kronis pieder. Bet kā Ansim viņu atņemt? Pag, pag, jāatsauc burvis!»

Burvis atnāk: kas nu ķēniņam būtu uz sirds?

Tā un tā — Ansim tik skaista sieva kā saule pie debesīm. Kā viņam, ķēniņam, to iegūt?

— Kā iegūt? Dod Ansim tādu darbu, ko neviens nespēj izdarīt, tad būs iemesls šo nomaitāt — un atraitne būs tava. To neizdarāmo darbu pateikšu rīt, jo rīts vienmēr gudrāks par vakaru.

Labi. Otrā rītā burvis jau agri steidzas pie ķēniņa ar labu padomu, ko naktī, acu neaizvēris, bija sagudrojis. Nonācis pilī pie ķēniņa, burvis klāj vaļā:

— Liec Ansim uz karstām pēdām atvest lielo lauvu. Tas mīt aiz trīsdesmit deviņām ķēniņa zemēm četrdesmitajā. Ja viņš lauvu neatved, pašu dzīvu neatstāj.

Ķēniņš liek pasaukt Ansi un vārds vārdā pasaka visu, ko bija teicis burvis.

Nu, gauži noskumis, Ansis aiziet pie sievas, bet sieva mierina, teikdama:

— Nieka dēļ nav vērts bēdāties! Liecies tik uz auss un labi izgulies, es tamēr pa nakti izaudīšu lakatiņu raibu raibiem rakstiem un salūkošu tev arī ceļa maizi. Tikai vienu piekodu: glabā lakatiņu labi jo labi! Ja to nozaudēsi, tad velti būsi gājis.

Labi. Vīrs mierīgu prātu likās uz auss, bet sieva auda un rakstīja cauru nakti skaistu jo skaistu lakatiņu — tāds šai ķēniņa valstī vēl nebija redzēts. Mazā gaismiņā lakats jau gatavs. Nu sieva modināja vīru un pavadīja tālā ceļā.

Ansis, nekādu briesmu nebaidīdamies, gāja vienu dienu, gāja otru dienu, gāja vienu nedēļu, gāja otru nedēļu, bet vēl nebija aizgājis. Trešajā nedēļā tumšā, lietainā naktī pamanīja mazu uguniņu spīdam. Aizgāja tur, pieklauvēja pie durvīm — pretī iznāca vecenīte un laipni aicināja iekšā. Vecenīte paēdina un izguldina ceļa vīru. Otrā rītā jo agri ienes ūdeni, ko muti nomazgāt, bet divi gan nenoliek.

Ansis nomazgājas, apskatās — divieļa nav. Neko darīt, noslaucīsies vien tai pašā lakatiņā, ko sieva līdzī iedevusi. Vecenīte, ieraudzījusi izrakstīto lakatiņu, tūlī klāt, lai parādot: tādus rakstus vienīgi viņas jaunākā meita protot. Kur šis lakatiņu ņēmis?

Tā un tā — ceļa vīrs pastāsta arī:

— Mana sieva to lakatu auda un izrakstīja.

— Tad jau sanāk, ka tava sieva ir mana meita un tu — mans znots. Labi, ka to zinu. Iešu raudzīt lauvu.

To teikdama, vecenīte izrāva Ansim no rokām lakatiņu un izgāja pa durvīm.

Ansis neattapa neko citu darīt kā bēdāties:

— Ka tikai lakatiņu nenozaudētu vien! Sieva tā piekodināja!

Šoreiz tāda bēdāšanās bija lieka. Drīz vecenīte nāca atpakaļ un liksmodama teica:

— Še nu tavs lakats. Es atradu to, ko tu meklē. Tepat aiz mājas sākas liela, liela pļava. Pļavas viņā malā aug ērkšķu krūms. Aiz šī krūma guļ lauva, bet apkārt krūmam draiskojas mazie lauvēni. Ej taisnā ceļā uz krūmu, noķer vienu mazo lauvēnu, paspāidi viņu, lai tas iebrēcas. Lauva tad gāzīsies tev virsū, bet tu aši uzmet viņam uz purna lakatiņu. Šis tūliņ paliks rāms kā sunītis un ļausies lakatu apsiet ap kaklu, lai ved, kur grib.

Ansis izdara visu, kā vecenīte vēlējusi, un viegli jo viegli saķer lauvu.

Viršs nu pa smieklam pārveda lauvu ķēniņam. Ķēniņš liek lauvu ielaist dārzā un tūliņ atsauc burvi: ko nu lai liekot Ansim

darīt? Lauvu šis esot pārvedis, viņa nodomu izjaucis. Bet burvis atsaka:

— Pagaidīsim rītu. Rīts vienmēr gudrāks par vakaru.

Labi. Otrā rītā burvis jau agri steidzas pie ķēniņa ar labu padomu. Nonācis pilī, klāj vaļā:

— Liec Ansim pārnest lielu, ziedošu ābeli! Tā aug aiz četrdesmit deviņām ķēniņa zemēm piecdesmitajā. Ja ābeli nepārnes, pašu dzīvu neatstāj.

Ķēniņš liek pasaukt Ansi un vārds vārdā pasaka visu, ko bija teicis burvis.

Nu, gauži noskumis, Ansis aiziet pie sievas, bet sieva mierina, teikdama:

— Nieka dēļ nav vērts bēdāties! Liecies tik uz auss un labi izgulies, es tamēr pa nakti izaudīšu lakatiņu raibu raibiem rakstiem un salūkošu tev arī ceļa maizi. Tikai vienu piekodu: glabā lakatiņu labi jo labi! Ja to nozaudēsi, tad velti būsi gājis.

Vīrs mierīgu prātu likās gulēt, bet sieva auda un rakstīja cauru nakti skaistu jo skaistu lakatiņu — tāds šai ķēniņa valstī vēl nebija redzēts. Mazā gaismiņā lakats jau gatavs. Nu sieva modināja vīru un pavadīja tālā ceļā.

Ansis, nekādu briesmu nebaidīdamies, gāja vienu dienu, gāja otru dienu, gāja vienu nedēļu, gāja otru nedēļu, bet vēl nebija aizgājis. Trešajā nedēļā tumšā, lietainā naktī pamanīja mazu uguniņu spīdam. Aizgāja tur, pieklauvēja pie durvīm — iznāca jauna meita un laipni aicināja iekšā. Meita paēdina un izguldina ceļa vīru. Otrā rītā jo agri ienes ūdeni, ko muti nomazgāt, bet divi gan nenoliek.

Ansis nomazgājas, apskatās — divēja nav. Neko darīt, noslaucīsies vien tai pašā lakatiņā, ko sieva līdzī iedevusi. Meita,

ieraudzījusi izrakstīto lakatiņu, tūliņ klāt, lai parādot: tādus rakstus vienīgi viņas māsa protot. Kur šis lakatiņu ņēmis?

Tā un tā — ceļa vīrs pastāsta arī:

— Mana sieva to lakatu auda un izrakstīja.

— Tad jau sanāk, ka tava sieva ir mana māsa. Labi, ka to zinu. Tad manas māsas dēļ tev jāpārnes ķēniņam ziedošā ābele? Labi, labi.

To teikdama, meita izrāva Ansim no rokām lakatiņu un izskrēja pa durvīm.

Vīrs neattapa neko citu darīt kā bēdāties:

— Ka nu skriedama lakatiņu nenozaudētu vien! Sieva tā piekodināja!

Šoreiz tāda bēdāšanās bija lieka. Drīz meita bija atpakaļ un liksmodama teica:

— Še nu tavs lakats. Es atradu to, ko tu meklē. Tepat necik tālu zied ābele. Iekāp ābelē un pārsvied lakatiņu pāri galotnei, tad ābele kļūs tik maziņa kā puķīte un tu viegli jo viegli pārnesīsi ķēniņam. Iestādījis ķēniņa dārzā, noņem lakatiņu, tad mazā puķīte tūdaļ taps par ziedošu ābeli.

Vīrs visu izdara, kā meita vēlējusi, un viegli jo viegli pārnes ziedošo ābeli ķēniņam. Ķēniņš, ābeli dārzā ieraudzījis, nevarēja vien nobrīnīties un tūliņ atsauca burvi: ko nu lai liekot Ansim darīt? Ābeli esot pārnesis, viņa nodomu izjaucis. Bet burvis atsaka:

— Pagaidīsim rītu. Rīts vienmēr gudrāks par vakaru.

Labi. Otrā rītā burvis jau agri steidzas pie ķēniņa ar labu padomu. Nonācis pilī, klāj vaļā:

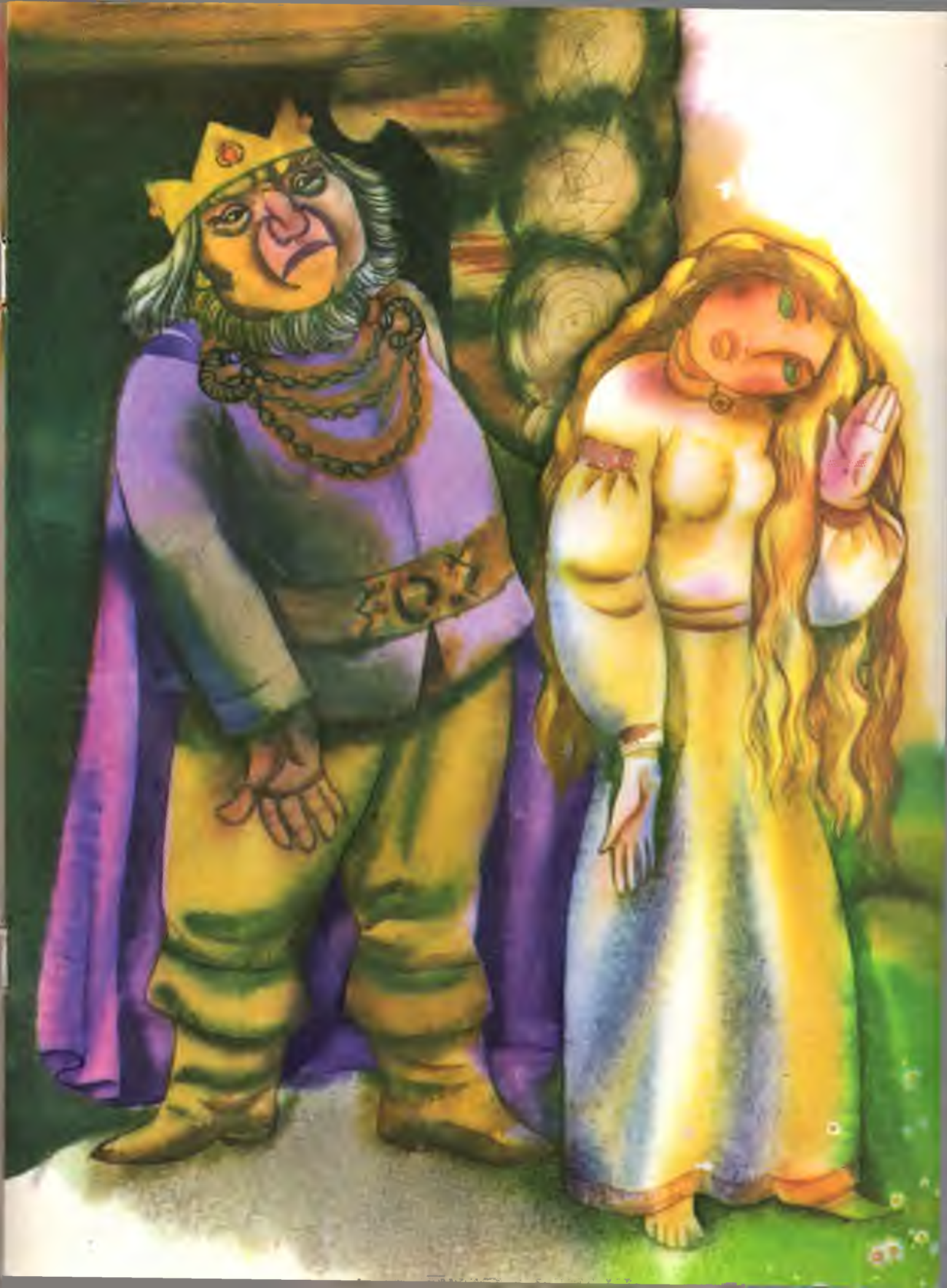
— Tu, ķēniņ, pasaki Ansim tā: «Aizej tur — nezin kur, atnes to — nezin ko!» Ja viņš to neizdara, pašu dzīvu neatstāj.

Ķēniņš liek pasaukt Ansi un vārds vārdā pasaka visu, ko bija teicis burvis.

Nu, gauži noskumis, Ansis aiziet pie sievas. Sieva gan mierina vīru, taču pati netiek gudra, kā nu tādu darbu paveikt, kā ne. Beidzot viņa saka:

— Nav vērts bēdāties! Liecies tik uz auss un labi izgulies, es tamēr pa nakti izaudišu otrtik lielu lakatiņu ar otrtik smalkiem rakstiem un salūkošu tev arī ceļa maizi. Tikai to gan piekodu: glabā lakatiņu kā savu labo aci pierē!

Vīrs aizgāja gulēt. Sieva vaiga sviedros cauru nakti auda otrtik lielu lakatiņu, cauru nakti izrakstīja otrtik smalkiem rakstiem — tāds lakatiņš šai ķēniņa valstī vēl nebija redzēts. Mazā gaismiņā lakats bija gatavs. Nu sieva modināja vīru un asarām acīs izvadīja tālā ceļā.

Ansis vēl nebija labi izgājis no mājas, ķēniņš kā sasvilis liek ataicināt sievu un visgudrēm ieteiksies:

— Tavs vīrs šoreiz gan laikam vairs nepārnāks. Kur tu, atraitne būdama, iesi, ko darīsi? Tā kā man sievas vajag, tad nāc pie manis par ķēniņieni!

Sieva saprata, ka kaitināt ķēniņu nebūtu prātīgi, tālab ar gudru ziņu atteica tā:

— Paldies par ķēniņienes godu! Es jau arī neticu, ka šoreiz pārnāks, tomēr gadu drošības dēļ gaidīšu. Ja nepārnāks — runāsim tad.

Labi. Ķēniņš ar mieru.

Vīrs, nekādu briesmu nebaidīdamies, gāja vienu dienu, gāja otru dienu, gāja vienu nedēļu, gāja otru nedēļu, bet vēl nebija aizgājis. Trešajā nedēļā tumšā, lietainā naktī pamanīja mazu uguntiņu spīdam. Aizgāja tur, piekļauvēja pie durvīm — iznāca jauna meita un laipni aicināja iekšā. Meita paēdina un izguldina ceļa vīru. Otrā rītā jo agri ienes ūdeni, ko muti nomazgāt, bet divi gan nenoliek.

Ceļa vīrs nomazgājas, apskatās — dvieļa nav. Neko darīt — noslaucīsies vien tai pašā lakatiņā, ko sieva līdzī iedevusi. Meita, ieraudzījusi izrakstīto lakatiņu, tūliņ klāt: lai parādot, tādus rakstus vienīgi viņas māsa protot. Kur šis tādu ņēmis?

Tā un tā... Vīrs pastāsta arī:

— Mana sieva to lakatu auda un izrakstīja.

— Tad jau sanāk, ka tava sieva ir mana māsa. Labi, ka to zinu. Tad manas māsas dēļ tev jāatrod «Aizej tur — nezin kur, atnes to — nezin ko». Labi, labi.

To teikdama, meita izrāva Ansim no rokām lakatiņu un izskrēja pa durvīm.

Vīrs neattapa neko citu darīt kā bēdāties:

— Ka nu aizskriedama lakatiņu nenozaudētu vien! Sieva tā piekodināja!

Izgaidījās Ansis vienu dienu, izgaidījās otru dienu — meita kā nenāk, tā nenāk atpakaļ. Tikai trešajā dienā ieskrien noskumusi ar visu lakatiņu rokā un saka:

— Dzirdi jel, ko tev teikšu. Es nevaru atrast to, ko tu meklē. Trīs dienas izmeklējos, izskraidījos gan še, gan tur, bet nekur atrast. Iesim abi pie vecās Zemes mātes, kas guļ kalnā zem velēnām. Tu pabučo viņai ceļus, tad viņa atdzīvosies un pateiks tev visu.

Labi. Nogāja abi pie Zemes mātes. Ansis pabučoja Zemes mātei ceļus. Zemes māte kļuva pikta, ka šai nedodot miera. Tad Ansis pabučoja vēlreiz Zemes mātei ceļus. Nu večiņa aprīma un vaicāja:

— Ko ta gribēji teikt?

Ansis pretī:

— Gribēju vaicāt, kur man atrast «Aizej tur — nezin kur, atnes to — nezin ko».

Zemes māte sasauca visus putnus kopā un noprasīja tiem:

— Nu, mani putni, — vai jūs nevarat šim te puisim iet palīgā? Viņam jāatrod «Aizej tur — nezin kur, atnes to — nezin ko».

Putni kā vienā mutē atteica:

— Nevaram, Zemes māt, nevaram, jo paši nezinām, kur to meklēt.

Zemes māte sasauca visus zvērus un vaicāja, vai tie nezinot, kur atrast «Aizej tur — nezin kur, atnes to — nezin ko».

Zvēri kā vienā mutē atteica:

— Nezinām, Zemes māt, nūdie nezinām.

Zemes māte nenolaida bezpalīdzīgi rokas, bet sasauca visus

zemes ložņātājus, visus zemes tekātājus kopā un vaicāja, vai tie nezinot, kur atrast «Aizej tur — nezin kur, atnes to — nezin ko».

Zemes ložņātāji un zemes tekātāji atbildēja:

— Nezinām, Zemes māt, nудie nezinām.

Zemes māte ievaicājās:

— Diez vai maz visi esat te klāt?

— Visi gan neesam, āre, lielās vardes vēl nav, — zemes ložņātāji un zemes tekātāji atbildēja.

— Kad tevi nelaime! Kur tā tik ilgi? — Zemes māte piktojās.

Beigu beigās atlēca arī lielā varde. Zemes māte šai stingri noteica:

— Kad es saucu, tad vienā rāvienā jābūt klāt!

— Jā, Zemes māt, pirmo reizi nokavējos, otru reizi pasteidzos, — varde gudri atbildēja.

— Labi jau, labi! Vai tu nezini, kur atrast «Aizej tur — nezin kur, atnes to — nezin ko»?

— Kā nu es to nezināšu!

— Tad aizved viņu!

Tūdaļ varde lieliem lēcieniem lēca pa priekšu, Ansis gāja nopakaļ. Nedabūja ne apskatīties, kad abi nonāca pie mazas mājiņas bez logiem. Varde pārlēca pāri sliexsnim, Ansis iegāja līdzī. Vienā istabas stūrī pie paša pakšņa bija slepens caurums. Varde tur ielēca un pazuda bez pēdām, bet Ansis palika pie cauruma un prātoja: «Vai te varētu būt tas, ko es meklēju? Varbūt uzsaukt?»

Un viņš sauca:

— U-ū! «Aizej tur — nezin kur, atnes to — nezin ko»! Nāc šu-urp!

Līdzko Ansis bija tā uzsaucis, tūdaļ zem zemes sāka spēlēt un dancot. Sacēlās tāda kņada, ka ausis krita ciet.

Ansis vaicāja tālāk:

— Atbildi man — vai tu esi «Aizej tur — nezin kur, atnes to — nezin ko»?

Balss zem zemes atbildēja:

— Esmu jau, esmu!

— Ja tas esi, pasaki man — pa kuru ceļu iespēšu visātrāk mājās pārklūt? Gada laikā man bija šurp jāatnāk un atkal mājās jāpāriet.

Balss atbildēja:

— Taisni vien tev jāiet, tad tikai laikā mājās nokļūsi. Taču taisni iet nebūs viegli. Tur uz ceļa gulēs milzīga čūska. Tā jau pa lielu gabalu pamana cilvēkus, uzkrīt virsū un aprij.

Ansis nedomāja atlaisties. Viņš vaicāja:

— Bet saki—vai tad nekā nav iespējams čūsku savaldīt?

— Kā nu nebūs iespējams,—balss atbildēja.—Ja māc, tad var. Pasoli čūskai visgardākos ēdienus pasaulē un pieteic, ka, viņai ēdienus ēdot, vēl spēlēs un dancos, tad viņa tevi liks mierā. Par ēdieniem, zināms, neturi bēdu: kādus vien liksi, tādus apgādāšu. Kolīdz čūska ēdienus ēdis un vēl dzirdēs, ka spēlē un danco, viņa aiz priekiem nezinās, ko darīt. Tad neesi muļķis un prasi čūskai, lai tev atdod to lādīti, kas viņai zem krūtīm. Tu redzēsi, ka čūska atdos, jo veca patiesība—kas priecīgs, tas arī devīgs.

— Kas būs, būs,—Ansis atsaka.—Dosimies tik ceļā.

Abi devās ceļā—Ansis pa priekšu, brīnumainā balss nopakaļ. Iet, iet—te uzreiz balss saka:

— Nav vairs tālu, saturies: kuru katru brīdi čūska tev kritīs virsū!

Kā tad! Jau pamanāma milzīga čūska galva ar atplestu rīkli, un teju, teju Ansis tiks sagrābts. Bet šis vēl laikus attopas un lūdzas:

— Nerij nu, nerij negatavu kumosu! Es tev došu savā vietā visgardākos ēdienus pasaulē; kamēr tos ēdīsi, vēl jauki spēlēs un dancos.

Čūska, to dzirdot, tūdaļ apstājas, bet Ansis iesaucas:

— «Aizej tur — nezin kur, atnes to — nezin ko!» Uzklāj galdu!

Līdzko šie vārdi bija izteikti, galdi paši apklājās. Uz tiem visgardākie ēdieni pasaulē bļodu bļodās kūpēja; bez tam tik jauki spēlēja un tik jautri dancoja, ka tikās vien klausīties. Čūska, ik gardākos ēdienus iebaudīja, ik jautrāka tapa.

Ansis, to visu redzēdams, pie sevis noteica:

— Nu ir īstais brīdis!

Viņš visgudrēm iesāka runāt, vai čūska negribētu visgardākos ēdienus pasaulē aizvienam paturēt un to vietā atdot viņam mazo zelta lādīti, kas pašai zem krūtīm spīguļo.

— Kālabad gan ne! — čūska priecīga iesaucās. — Kas nu tāda lādīte pret tik gardiem ēdieniem!

Ansis to vien bija gaidījis. Viņš paņēma lādīti un steigtin steidzās uz māju. Ceļā tam iekrita prātā atvērt lādīti un paskatīties, kas tur iekšā. Atvēra — ak tu manu dieniņu! No lādītes laukā sāka birt karavīri, tikai karavīri vien kā siseņu bari, kā dūmu mākoņi — veselu jūdzi garumā un platumā, ne šos izskaitīt, ne šos pārredzēt. Vienā acumirkli lielu lielais lauks tik pilns, ka ne apgriezties.

Visa varenā karapulka priekšgalā Ansis gāja uz pili pie ķēniņa. Sieva jau pa lielu gabalu iztek pretī raudādama.

— Vīriņ, vīriņ! Labi, ka laikā vēl pārradies. Ķēniņš kā uzburts mācas man virsū, lai ejot pie viņa par sievu, lai kļūstot ķēniņiene, jo tu esot pagalam. Un negantais burvis kūda viņu vienā kūdišanā.

To visu dzirdēdams, Ansis tā iedegās dusmās, ka ņēma un pieteica ķēniņam karu. Ķēniņš gan šā, gan tā gribētu izlocīties, bet, redzēdams lielo karapulku, noprot, ka te joki nebūs. Viņš pavēlēja sasaukt savu karapulku. Karapulks sanāca, bet tāda nieka saujiņa vien bija.

Nu abi karapulki sāka karot un karoja trīs dienas un trīs nakts bez atelpas. Ne ēda, ne dzēra, ne miegu gulēja. Tad nu ķēniņam spēki arī bija galā.

Ansis ķēniņu pieveica pašu pirmo, un tad atmaksas stunda sita vecajam burvim.

Pa to starpu arī ķēniņa karapulks tika sakauts līdz pēdīgam vīram.

Notika tā, ka Ansis nāca ķēniņa vietā. Viņš, pats daudz pārrestību pieredzējis, bija krietns un taisnīgs valdnieks. Kā tāds viņš tika tuvu un tālu daudzīnāts. Un ar sievu, kas uzticīgi viņu bija gaidījusi, viņš nodzīvoja mūžu saderībā un mīlībā.

Серия «Клубок сказок»
ПОЙДИ ТУДА, НЕ ЗНАЮ КУДА ...
Латышская народная сказка
Литературная обработка А. Спривуле
Художник Я. Пингонис
Издательство «Лиезма» Рига 1977
На латышском языке

© «Liesma», 1977

LF
A3 710

70801—29
M801(11)—77 340—77

Pirmsskolas vecuma bērniem
ИБ № 682

AIZEJ TUR — NEZIN KUR ...

Redaktore E. Marjutina. Māksl. redaktors H. Purviņš. Tehn.
redaktore G. Sļepkova. Korektore M. Nikitina.

Nodota salikšanai 1976. g. 9. jūnijā. Parakstīta iespiešanai
1977. g. 18. augustā. Ofseta papīrs 100 g formāts
60×90/8. 3 fiz. iespiedl.; 3 uzsk. iespiedl.; 3,8 izdevn. l.
Metiens 100 000 eks. Maksā 35 kap.
Izdevniecība «Liesma» Rīgā, Padomju bulv. 24. Izdevn. Nr.
29/28074-B-367. Iespiesta Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts
izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu
komitejas Rīgas Paraugtipogrāfijā Rīgā, Vienības gatvē 11.
Pasūt. Nr. 1000.